

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

„Drapelul“ și ortografia rom.

Învățătorii rom. din părțile Lugojului, cum am arătat și în numărul trecut, au pornit o agitație întinsă împotriva ortografiei purfonetice cu care se tipărește, în afară de „Educătorul“, organul oficial al Reuniunii învățătorilor rom. din eparhia Caransebeșului, și „Progresul“ nostru, care n'ar putea *progres*a, așa credem noi, dacă s'ar supune orbiș oficialității. Celelalte ziare rom. din patrie, excepționind „Poporul Rom.“, organul partidului național rom., folosesc ortografia Academiei.

Lupta au început-o învățătorii Lugojeni în coloanele „Drapelului“ din Lugoj. Și ca să-și câștige cât de mulți partizani, concluzul ce l-au luat, sub presiunea P. O. D. protopop *Dr. Gheorghe Popoviciu*, (fratele purfonetistului prof. univ. *Dr. Iosif Popovici*), l-au trimis tipărit și la membrii Reuniunii, îmbărbătându-i să ia cu toții poziție împotriva ortografiei „ciudate“ a „Educătorului“. Și sprijinit și de „Drapelul“, comitetul central, și poate chiar și adunarea generaia a Reuniunii inv. din eparhia Caransebeșului, nu mă îndoiesc, că nu va reuși a reglementa redacția „Educătorului“, din care Lugojeni „din princip“ nu fac parte... Asta o să o vedem cînd ni-se va *documenta* rătăcirea noastră, a „răzleților“. Ca membri ai Reuniunii n'avem decît să ținem spatele acolo în ședințele comitetului, aici însă credem a nu fi de prisos să răspundem, pe scurt, la apelul confratelui „Drapelul“, care ne somează

și el („Drapelul“) la rîndul său să nu ne „rezlețim“, încheiînd prin a ne îndruma la disciplină, avînd a ne ține orbiș de ortografia „Academiei“, ca fiind „mai bună ca cea folosită de „Educătorul“. O fi... Rămîne, deci, să nu ne răzlețim. Ne-om mai face so-coata, și după ce vom vedea că-și pleacă capul „Viața Românească“, prima revistă literară rom., „Neamul Românesc“ al academicianului N. Iorga, „Voința Națională“ etc. etc., n'avem decît să ne luăm și noi după cine te poți lua. Dar să ne fie îngăduit a nădăjdui, că atunci și nea „Drapelul“, care ne-a băgat rața în traistă, se va strădui a se ține și el ca orbul de gard de ortografia Academiei, și nu se va mai „rezleți“, ca în articolul de fond Nr. 71 (în care îndrumă pe alții la ordine), a scrie consecvent: *așă, și, dejă* (Academia a decretat accentul grav numai pentru verbe, nu și pentru conjuncții); totastfel o iau razna și cînd zic: „Ei (tinerii noștri) încă *n'au* dat cu capul de pîrete...“ înloc de *și-au* dat cu capul de pîrete, că doar nimeni nu-și poate lua capul dela trup pentru a da cu ei de pîreți. „Ei (tinerii) încă nu au experiat cît de greu este a face *de fapt* ceva. Ei cred toate cu mult mai ușoare, decît sunt *de fapt*. Academia zice *defapt*, pentru că (nu *pentru că!*) părțile din cari se alcătuiesc unele vorbe compuse, cum e și *defapt*, își părăsesc înțelesul original cînd se asociază pentru a da o altă noțiune nouă.

Academia, și ceice au simțul limbei, ar fi zis: decît *cum sint defapt*. Dar pe Lugojeni i-am auzit chiar și cîntînd: „eu *sunt*

pămînt și cenușă“. În alt loc cîcă „doar lumea înaintează“, înaintea, înaintea, de ce cu doi n? De ce vă „rezlețiți“ dv.? Totastfel: de ce scrieți *ceice, ceace*, dacă nu scrieți și *celorce*, ci în Genetiv și Dativ le lăsați despărțite: *celor ce*. Și n'ar fi mai bine să scrieți și Dv. *ceiace*, cu i la mijloc? De ce nu respectați tendința de a înlătura dublarea vocalelor, ci într'o frază următoare, cum vād, dublați fără treabă până și consonantele în vorba *innalt* (de ce nu *inalt*?) Noi, cu mintea noastră țărănească, nu credem să aibă viitor unele decretări ale Academiei, cum e bunăoară și necesitatea de a scrie la plural *copiui*, provenită din înlăturarea din alfabet a semisomului *î*. Însfîrșit pe noi, *purfonetiștii* dela „Educătorul“ și „Progresul“, de... lăsați-ne până ne vom mai dezmetici. Vă întrebăm însă pe dumneavoastră, titrații dela „Drapelul“: de ce vă „rezlețiți“ dv. a scrie „*în princip*“ pronumele posesiv „*seu*“ înloc de său (cum a decretat Academia)? Dar lace să mă lungim vorba. Știm dinainte că n'o să ne răspundeți la nicio întrebare, ținîndu-vă ca Neamul cu țărării de vorba aristocratică *Quod licet Jovi, non licet bovi*.

„Drapelul“ a intervenit, credem, fără niciun folos în „Războiul ortografic“ al învățătorilor Lugojeni, cari cum avem să li-o argumentăm altădată, vor să îndrepte ortografia — cu umărul, făcîndu-le pe voce a ne trage de urechi, numai pe trei înși dintre redactorii „Educătorului“, pe ceștia cari — nu ne supunem disciplinei. De... cîcă să faci ce zice popa...

Gheorghe Jianu.

FOILETON.

La Ciclova-montană.

2

- Impresii. -

De Dămian Izverniceanu.

Choriștii cîntau. „Heruvicul“, „Sfint“, „Preține“ ajunseseră culmea sublimului. Vocile lor, contopite într'una singură, se porneau lin ca o oftare, creșteau treptat, izbucneau cu foc, apoi earăși se porneau într'un vuet așa de lin, așa de dulce. Și cînd se cînta „Și ne rugăm Ție Dumnezeu nostru“, imi trecea prin minte neputința omenească, nimicnicia noastră față de Dumnezeire. Și mă gîndeam eu atunci, că ce e omul în lume? Un muc de lumânare aprins care la cea mai mică suflare de vînt se stinge cașicînd nu a mai fost. Și cu toate acestea cît de mari sînt ticăloșiile și răutățile omenești. Privesc omenirea și pe aceia cari trăesc învăliți în haina minciunii numai. Mi-se perîndă atunci pedinaintea ochilor diferite tipuri pe care le-am mai întilnit în viață. Aci imi trecea un om mic și umflat cu ochi mici și priviri răutăcioase, uneori palid și verde, din cauza veninului răutății îngămădit în inima lui neagră. Acesta e cleve-titorul și intrigantul. Acestuia îi urma unt alt tip, asemenea plin de păcate, în suflet cu o mare de răutate, care se bucură de răul și nefericirea aproapelui și se întristează de binele lui. Urma apoi trădătorul, care în viața lui nu are nimica sfînt. Acesta totașa de ușor își vinde prietenii, părinții,

orî chiar și națiunea sa, numai să câștige. Acesta nu are mustrare de conștiință și nici nu roșește măcar, cînd își aduce aminte de faptele sale. Și cite alte soiuri de astfel de urgisiți ai omenirii mi-au trecut pedinaintea ochilor pînă ce carnea mi-s'a înfiorat, părul mi-s'a zburlit și tresărînd m'am scuturat, ca de un vis urăcios, plin de scîrbă. Chorul tocmai atunci cînta pentru a treia oară: „Și ne rugăm“ și eu cuprins de groaza celor văzute am rostit ușor: „Și ne rugăm Ție Dumnezeu nostru“.

A urmat în urmă baterea cuielor, care s'a făcut într'un mod destul de solemn. Preotul, desbrăcat de haina lumească și îmbrăcat în cele sfînte, a cuvîntat. Și cît de frumos a fost graiul lui și cît de plăcute au fost cuvintele lui: „Iubiți-vă legea străbună, iubiți-vă graiul părinților“, a grăit el.

Steagul, după terminarea actului solemn, a fost dus de către choriști în casa lor națională.

— De ce nu se păstrează în biserică? am întrebat.

- Nu ni-se dă voce.
- Pentruce?
- Preotul va ști mai bine.

Însfîrșit a urmat banchetul în localitățile berăriei. O masă lungă nesfîrșită, afară în grădină sub bolțile uriașe de frunzișuri, ear deasupra nemărginitul cer albastru și limpede. Soarele strălucia și potopia întinderile cu căldura sa dogoritoare. Lume multă era în grădină, ear berea admirabilă. Am beut un pahar în societatea unor domni și am făcut cunoștință cu o dudue. Avea înfățișarea

unui copil nevinovat decurînd intrat în vârtejul vieții. De sub bordul lat al pălăriei se ivia părul buclat și schintearea a doi ochi plini de lumină și de viață. Un tînăr destul de stingac în vorbă, în mișcări, o sinchisia făcîndu-i curte. Eu privind în paharul gol, cugetam la un lucru și nu-l puteam pricepe, că de ce-mî sint atît de dragi fetele?

Toți s'au așezat la masa cea lungă, toți păreau sfioși, și o liniște cuprinsă întreaga grădină. Sunete de tăcimuri se auziau, ear dincînd-incînd o voce răzleată striga: chelner! La dreapta aveam un tovarăș ce vorbea puține. Față în față cu mine doi ochi albaștri, rupți din azurul cerului. Și cîcă seninătate, cîcă gingășie strălucia în ochii aceia! O roșată trandafirică încîntătoare îi îmbujora fața. Departe o ceată de țigani, meșteri renumiți ai violinei, trăgeau cu atîta foc de credeai că pleznesc strunele și doina lină, o doină din bătrînețe, izvora de sub degetele lor și curgea domol și dulce și mi-se scobora în suflet ca o mîngăere. Cei doi ochi albaștri, mă priviră odată scurt, se închiseră încet și rămaseră așa ca într'o ațipire plăcută. Fără de veste i-am privit minulete; pe un deget purta un inel de logodnă, și era păcat!

Am privit atunci mai departe și am întilnit doi ochi visători și negri ca două mure coapte, și aceștia mi-au adus aminte de alți doi ochi negri pe cari pe vremuri i-am iubit atît de mult. Și atunci seninul primăvaratec ce era în sufletul meu deodată s'a turburat și am oftat din greu.

Nu departe de mine în haine de doliu ședea o doamnă, care cutoatecă e străină, totuși ne

Excursia Severinenilor.

Patruzeci de elevi ai Școlii comerciale din Turnu-Severin, conduși de destoinicul lor director *Nemiș*, întovărășit de prof. *Vircol* cu doamna, *I. Paulianu* cu doamna, *Nicolescu* și *Petcu*, făcând o excursie în părțile bănățene, au ajuns Luni seara dela Lugoj la *Recița*, pentru a vizita usinele, fiind primiți cu entuziasm de bravii noștri vecini, mai ales din partea celor din fruntea noului institut „Berzava“.

Dela *Recița* plecând Marți la orele 4 către Anina, în drumul lor au fost primiți cu toată dragostea și pela găurile din Boșamont de către primarul orașului, harnicul învățator pensionar *I. Marcu*, la *Fizeci* și *Gataia* de preoții locului, ear la *Cacova*, excursioniștii fiind opriți peste noapte, li-s'a făcut o primire uimitor de frumoasă „Fraților din România“. La gară le-a ieșit satul întreg întru întâmpinare. Până și babele satului îi băiau cu vorba dulce „Țuce-î maica dă copii“... Și nu numai *Cacovenii*, ci și satele dimprejur alergaseră dela cîmp să vadă „Români din Țara-Românească“. Bieții *Vărădieni* și-au lăsat coasa și sapa și au alergat și ei într'un suflet să-î primiască, cu frumoasa lor fanfară, pe iubiții noștri oaspeți. La gară au fost salutați de directorul „*Plugarului*“ *I. Epure*, răspunzîndu-î blajinul director d. *Nemiș*. După ce s'a ridicat masa, poporul stînd încă tot cheag înaintea ospătăriei „*Plugarul*“ unde au fost găzduiți, a venit și minunatul chor al școlarilor cu o mulțime de lampione în minute, să bineventeze prin frumoasele lor cîntece pe cei sosiți. Profesorul *I. Paulianu* în cuvinte înduioșitoare a mulțumit învățătorului *I. Cioc* și întreg poporului adunat.

În ziua următoare, Mercuri dimineața, fiind denou petrecuți la gară, au plecat cu trenul de 7 deadreptul la Anina, trecînd prin admirabilele regiuni ale acestui „colțișor de rai“, vorba d-nului *Nemiș*, și după ce au vizitat minele de cărbuni, fiind conduși, ca și la *Recița*, de inginerii Societății Căilor ferate de stat, convoiul excursioniștilor a luat-o însus către „*Sommerfrische*“, în creierul munților, unde pela 2 ore s'a luat masa. După masă excursioniștii au pornit pe

jos prin admirabilul „*Brădet*“, poposind la stațiunea balneară „*Marilla*“, unde directorul stabilimentului, *Dr. Hoffenreich*, a explicat călătorilor puterea vindecătoare a inhalațiilor de ozon, sala de gimnastică suedeză etc.

În amurgul serii studenții români, conduși pe jos de bunul lor director, au pus în uimire pe însoțitorul lor din partea locului, cu cită elasticitate făceau calea de 3 ore, înaintînd în marș militar, impinteniți de cîteun cîntec voios, de care n'a mai resunat prin aceste văi adînci, decînd stă peatră pe peatră, în aceste locuri străbătute de moși-strămoșii *Oltenilor*, veniți în aceste părți pe vremea de restriște, cînd în *Oltenia* clocotia mizeria *Fanarioților*. Era înduioșetor cînd înfiliau în cale cîteun *Oltean* în portul lor, împistritat cu arnigi și rîuri, portul bieților „*Bufanii*“ din comunele montane, cari și azi își câștigă pinea amară la cite 600 m. subt pămînt.

Seara la vr'o 8 1/2 după masa ce le-au oferit-o *Oravițenii*, baetii au fost încortelați de gazdele cari îi așteptau cu dor dinaintea ospătăriei *Novák*.

În ziua următoare, Joi la 11 n. a. c. s'au adunat toți oaspeții în *Grădina de tir*, fiind așteptați acolo de notabili români din localitate, și mulți alții din împrejurime cari veniseră la teatrul *Bârsanu*.

După masă, la ceasul 3 au pornit cu toții la gară. Lumea îi urmăria cu lacrimi în ochii, pîrîndu-le atît de rău că pleacă din orașul nostru, care de rîndul acesta a avut prilejul fericit a găzdui și oaspeți din *România*... La 3 ore și 20 nesfîrșite urale și — un șuerat, înțepător în inima celorce i-au petrecut la gară, i-a zmulș din mijlocul nostru, ducîndu-î mai departe la frații noștri din *Biserica-albă*, unde încă au fost opriți a dormi peste noapte, improvizînd și o modestă petrecere cu dans și cîntări chorale, pentruca în ziua următoare, *Vineri* dimineața, să continue drumul către *Bazias*, deunde imbarcați într'un vapor unguresc să porniască pe *Dunărea cea lată* în *Țara lor*, în *România* — îmbelșugată, ducînd și lasînd pretutîndenî cele mai bune impresii, atît din partea autorităților, cari cu toată gentilețea le-au stat într'ajutor, cît și

din partea *Românilor* bănățeni, cari cine știe cînd îi vor mai vedea, poate numai ca viitori 40 de negustori harnici ai *Țării românești*! Doamne, ajută-le *Doamne*!

Insoțitorul.

CORESPONDENȚĂ.

Onorată Redacție,

„*Drapelul*“ din *Lugoj* n'a voit să-mi publice răspunsul ce l-am trimis la articolul „*Lupta pentru ortografie*“. Vă rog, deci, să publicați Dvoastră în „*Progresul*“ următoarele:

„*Educatorul*“ se tipărește cu ortografia cu care se tipăresc cele mai bune reviste și ziare românești din *Regat*. Singuri învățătorii din *Despărțămîntul Lugojului* nu pot discuta, din punct de vedere științific, chestia ortografiei. Insfîrșit numai în cazul cînd *Redacția „Educatorului“* ar fi primit vreodată, pe cale oficială, vreun ordin din partea *Comitetului central*, ori a vreunei adunări generale a *Reuniunii învățătoresți*, să folosiască ortografia *Academiei Române*, și n'ar fi respectat acel ordin, putea fi trasă la răspundere din partea *Comitetului central*, nu însă și din partea „*Drapelului*“, și nici din partea învățătorilor *Lugojeni*, cari au aveau destul de măturat la ușa lor. Despre o „*luptă pentru ortografie*“ în sinul *Reuniunii învățătorilor din eparhia Caransebeșului* are cunoștință numai „*Drapelul*“, care însă nu vrea să aibă cunoștință și despre o altă luptă, mult mai primejdioasă: lupta față de răzleții cari lovesc fără milă în buna reputație a *Reuniunii noastre învățătoresți*.

Al On. Redacții

stimător

P. Bizerea

directorul revistei „*Educatorul*“.

Convictul diecezan din Lugoj.

Condițiuni de primire.

La 1 Septembrie 1911 își va începe al doilea an al existenței *Convictul diecezan* gr. cat. pentru creșterea tinerimei, care frecventează cursurile școlare dela *gimnaziul de stat* din *Lugoj*.

Se primesc 30 de elevi; dintre aceștia 10 nu plătesc nimic pentru întreținere, ear 10 plătesc la an 150 cor. în trei rate anticipative egale,

iubește atît de mult și nu este mișcare culturală românească la care să nu ia parte.

La banchet au vorbit mulți. S'a vorbit și s'a ridicat paharul în cinstea și sănătatea donatorului, a nașei, a choriștilor, a dascălilor repausați și a dascălilor în viață ai comunei; eară în urmă s'a ridicat „*Regele Bufanilor*“ și a început să cuvînte. Cutoatecă sufletul și inima sa erau istovite de durerea ce au îndurat cu pierderea dintre cei vii a ficel sale, cutoateceasta, glasul său plin de vigoare răsuna subt bolta de frunzișuri ce se ridica deasupra capetelor noastre.

A vorbit despre *bufani* (la banchet cu excepțiunea alor 2-3 inși, toți erau *bufani*) despre acești copii ai nimănui, cari huiđuiți din țara lor, din frumoasa *Oltenie*, de asuprirea *fanarioților* cari îi despoiau de toate, până și de biata șubă din spate, și cum nu era nimenea să-î conducă pe căile sfinte ale răzbunării, — abia mai tîrziu le trimise *Dumnezeu* pe *Domnul Tudor*, — au trebuit cu toți să-și ia micuța lor gospodărie în spate, să treacă munții și să se așeze în locurile sudostice ale *Banatului*. Din greu au dus-o ei și aicia, căci trebuia să lupte cu sărăcia, aveau însă în schimb tîgnă și liniște. Au suferit ei batjocură și din partea fraților baștinași numiți: *frătuți*, dar cutoateceasta s'au dezvoltat mereu.

Și cu atita iubire a vorbit el despre *bufani*, fiind el însuși *bufan*, despre această ramură a neașilor *Români* din *Oltenia*, părăsita, uitată de frații lor de dincolo, cari au de toate în abundență, în vreme ce aceștia nici școale nu au și o parte din ei pribegesc ca emigranți prin țări străine.

Și dacă atunci nu am zis, zic acum: *Traiască Regele Bufanilor!*

Maî tîrziu am convenit cu un vechi prietin al meu. Și cutoatecă în ziua de astăzi prietinia este o floare atît de aleasă și de rară, cu toate acestea noi sîntem nedespărțiți. L-am privit, l-am pipăit și nu se schimbăse întru nimic, era el, vechiul meu tovarăș, cu care în anii de hoinărie am îndurat multe bune și mai multe rele. Atita doar, că avea mustețe mari acum (odată avea și barbă) pecînd pe vremurile acelea nu. Ba da, a avut odată și pe atunci, eu încă am avut. Maî mulți diletanți, tot băeți tineri, au predat o piesă teatrală. El era un oarecare *Stan cărămidar*, eu căpitan. El era cu mustețe vinăte făcute cu ceruză vinăte, ear eu aveam unele negre prinse cu sirmă de nas și care strîngea al dracului de tare. Cînd l-am văzut pe scenă cu mustețe vinăte, nu m'am mai putut stăpîni, ci am izbucnit într'un rîs atît de strașnic de-mi zburară mustățile mele dela nas. Publicul, se'nțelege, aplauda frenetic.

Am stat noi laolaltă și am vorbit despre multe. Doi prietini cari se întîlnesc rar, întoteauna au despre ce vorbi. Nu peste mult ne-a răsărit înaintea ochilor și un al treilea. Acesta era popă, cu mustețe și barbă neagră, om serios, persoană impunătoare, de un lucru însă nu s'a putut desbara: de a cere țigaret. Am stat noi laolaltă mult, dar și mai mult am rîs de năsbîțiile tineretelor.

Insfîrșit au sosit și chorurile din *Oravița-română*: frătuți. Și s'au amestecat cu *bufanii* și mai mare dragul își era să privești la dinșii

știindu-î pe toți *Românii* neașii. Choristele în veșminte țărănești, cusute în motive românești și cu fluturi scilpitori, păreau totăitea *Consizene* venite de pe alte tîrimuri la noi. În lume fi-va porturi frumoase nu zic, dar ca portul țărănesc al muerilor noastre nu, să umbli lumea în lung și 'n lat.

Înserase. Lămpile se aprindeau, ardeau pe subt poalele copacilor înfrunziți și razele lor se resfrîngeau în fluturii de pe vestimintele fetelor și în ochii lor plini de taina și focul tineretei. Deasupra pe bolta cerească stelele se aprindeau mereu și părea o poeană întinsă presărată cu flori scintietoare. Privii odată la prietinel meu, acesta deodată se încănunase și părea adîncit în gînduri, cu privirile rătăcite undeva în mulțime.

— Frate, ce ai? l-am întrebat.

— De știam, poate nici nu veniam aici. Tu știi că inima mea multă vreme a fost bătută de vîntul durerii și mîncată și arsă de dragoste. Vremurile au închis această rană, cel puțin așa am crezut eu. Și eată acum, că fără de veste îmi răsare înaintea ochilor ea, floare scumpă a visurilor mele, și nici nu poți gîndi, cît de dragă mi-a fost această ființă.

Mi-a arătat-o. Departe undeva de masa noastră, într'o mulțime de alte ființe, zării un cap drăgălaș cu păr negru și cu priviri triste și gînditoare. Se vedea că și ea a suferit și încă mai suferă mult și nu-și mai lua ochii de pe tovarășul meu.

Intre acestea chorurile începură a cînta. l-am

anume la 1 Septembrie, 1 Decembrie și 1 Februar cîte 50 coroane, alți 10 tineri se vor primi în Convict, avînd a plăti părinții taxa de întreținere de 400 coroane la an, în rate anticipative de cîte 100 coroane, și anume la 1 Septembrie, 1 Noiembrie, 1 Februar și 1 April a fiecărui an școlar. Fii de preoți diecezanî plătesc numai 300 cor.

Doritorii de a fi admiși în Convict au să-și adreseze cererile de primire Preaveneratului Ordinariat episcopesc din Lugos, până la 20 August st. n. 1911, provăzute cu extras de botez, testimoniu din anul școlar premergător și atestat de revaccinare. În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne limpede și exact locuința și poșta ultimă, declarînd deodată, că cunosc toate aceste condițiuni de primire și că se conformează aceloră întru toate. Pentru răspuns să se alăture marcele poștale recerute.

În afară de prețul întreținerii, fiecare elev, așadar și cei stipendiați, va avea a plăti la intrarea sa în Convict o taxă de înscriere de 10 coroane, și intrucit dorește a i-se scribi (intări) rufele, alte 10 coroane pentru anul întreg școlar. De didactru și alte spese și taxe, ce ar fi prescrise la gimnaziu au deosebit să se îngrijiască părinții, ori îngrijitorii băeților.

Elevii vor avea să aducă cu dinși la intrarea lor în Convict următoarele obiecte: O carte de rugăciuni; 4 părechi bune de schimburi, pregătite din pînă ori giolgiu; 12 batiste; 2 părechi de ghetă încălțăminte; 6 părechi de ciorapi; o saltea (sac de paie) și 2 coperitoare (cearșafuri) de saltea; 2 perini și patru fețe de perini; o plapomă și 2 coperitoare (lepedeie) de plapomă; 4 ștergare; cuțit, furcuță, lingură și linguriță; 4 serviete; un păhar de sticlă; perie de veșminte și de ghetă; pieptene și perii de cap, de dinți și de unghi. — Pe toate rufele are să fie însemnat, cu litere cusute, numele băiatului posesor. Veșminte neînsemnate se resping.

Băeții așezați în Convict vor beneficia de următoarele: a) Locuința provăzută cu mobilierul delipsă; b) Vipt (mîncare) complet și anume: la dejun lapte, ori cafea, cu pîne, la prînz 2-3 plese, la cină 1-2 plese; la ojină pîne și poame ori alte de acestea; c) spălățul, eventual și scribitul rufelor; d) luminat și încălzit la timpul recerut; e) medic și medicină, în caz de morb mai greu și îndelungat aceste spese cad în sarcina părinților; f) superioritatea va purta grijă, ca elevii mai slabi să fie controlați în studii prin studenții mai buni. Dacă însă cutare părinte ar dori pentru băiatul său instructor deosebit, va avea însuși să solviască onorarul statorit cu știrea și aprobarea superiorității.

Elevii vor avea a se prezenta înaintea Superiorității în 2-3 Septembrie n. 1911, însoțiți fiind de părinții sau îngrijitorii lor, unde vor plăti taxele

lăsat pe cei doi adînciți și mai pe departe în gîndurile lor, aprinși de patima dragostei covârșitoare, și eu ascultam cîntarea românească care umplea văzduhul de acorduri plăcute, de dulci melodii, făcînd să tresalte din somnul bătrînețelor, bătrîni moșnegi *Rolul* și *Simionul*, cu culmile lor stîncose acoperite de brădeturi și făgeturi. Și pătrundea cîntarea, ieșită din pepturile tinere voinicești, în adîncă noapte, pătrundea până departe răscolind adîncurile și făcînd codrii să cloctiască. Și au cîntat frumos Bufanii, și au cîntat frumos frățuții! Ear cînd s'au imbinat cu toții și au cîntat marșul „Pe-al nostru steag e scris unire” întregul public se ridicase involuntar în picioare și asculta cu inimile înălțate ear frunzișul arborilor se porni într'un freamăt lin.

Sfîrșindu-se concertul a urmat hora, mîndrul joc românesc, și tinerile Romăncuțe, îmbrăcate în veșminte românești, au dus-o într'o veselie până în revărsatul zorilor, cînd spre răsărit cerul prinse a se rumeni de o culoare viorie.

Și așa mi-se părea mie atunci că Făt-frumos a luat de soție pe Cosinzeana și la nunta lor venita toți împărații verzi și galbeni, cu alți feți-frumoși, strălucitori ca stelele, cu crai din țări îndepărtate. Și venit-au și zine frumoase în veșminte strălucitoare, din țările lor vestite, pline de soare și de miresme de flori. Și erau între ele zine alese, zine frumoase și strălucitoare ca soarele. Numai zmei n'au fost.

statorite, își vor consigna obiectele, și vor primi în seamă locurile destinate în salele de studiu și de dormit, cum și mobilierul ce li-s'a destinat spre întrebuințare. Tot cu acel prilej li-se vor da și alte îndrumări de cari vor avea trebuință.

ECONOMIE.

Zorlențana.

Reproducem și noi din „Drapelul” vaitecul just al Logojenilor după ceiace, în urma neînțelegerilor, au perdut din mîna și nu vor mai putea redobîndi niciodată. Eată ce se scrie:

Krassó-Szörényi-Lapok în Nr. 55 de Duminecă, la pagina 4 publică planul înființării unei bănci cu firma românească „Zorlențana” în Zorlenț-mare. La prima vedere, mărturisesc, m'am bucurat. Dar care nu mi-a fost decepția văzînd lista fondatorilor.

Sînt domnii: Huszár Károly deputat, D'Elle-Vaux Béla, Schwartz József, Weisz Adolf etc. trezecișunu între cari și cîțiva notari români, chineji și economi.

Văzînd că „Drapelul” nu ia notă despre înființarea acestei bănci, m'am hotărît să scriu aceste șire, constituînd înființarea acestei bănci o lovitură îndreptată împotriva intereselor noastre.

În Zorlenț am avut și avem două expozituri: a) „Poporului” și „Albinei” din Lugoj. La început era a „Poporului”, dar vezi Doamne fiind în Zorlenț credința Românilor pistriță, pelingă expozitura „unită” trebuia și una „ortodoxă”.

Căci la noi și banul are cofesiune.

Din acest blăstăm național a răsărit „Zorlențana” în fruntea căreia stă d-nul Huszár Károly și D'Elle-Vaux Béla, și care azi-mîne va aduce cu sine închiderea ambelor expozituri existente. Să nu ne plîngem. N'î sîntem devină. Inter duos litigantes — ride „Zorlențana”. Dacă aceia, cari au fost în fruntea institutelor de bani românești din Lugoj erau oameni și pricepere, altfel ar sta jurul Lugojului economicește.

Azi nu ar exista în Zorlenț cele două expozituri, dar nici d-lui Huszár nu i-ar fi trăznit prin cap ideea înființării „Zorlențanei”.

Ci era o bancă românească în Zorlenț, o filială puternică a uneia din multele noastre instituturi.

Așa, avem „Zorlențana”.

Nume get-beget românesc.

D-lui Huszár nu-i deroagă defel să fie director la „Zorlențana”. Și nu i-se va striga, că precupește, căci d-sa face doar lucru bun cînd sprijinește pe bietul Român. Ear în aceste vremi instituturile noastre cer extrasul de botez al fiecăruia, care vine să ceară împrumut.

Zadarnic ținem conferințe pe sate, dacă faptele desmînjesc toată activitatea.

Alfa.

CRONICA.

Reprezentările teatrale ale trupei *Bîrsanu* date aici Mercurii și Joi seara, ca succes atît moral cît și material, au fost la înălțime, grație ostenelelor neasămuite ale fruntașului nostru adv. *Dr. Liviu Cigăreanu*. Totul ce ar mai rămînea de dorit, ar fi ca pe viitor să putem saluta între noi pe iubitul nostru artist *Bîrsanu* alături de *Bănuș*, amîndoi fiind bursierii fondului de teatru român.

Concertul de orgă, ce s'a dat Duminecă în biserica rom. catolică din localitate, a fost un prilej de a gusta din cea mai înaltă artă muzicală, cum a fost mai ales duetul de vioară și orgă, executat cu atîta artă, încît, după părerea cunoscătorilor, simpaticul nostru artist *C. Kanz* s'a întrecut pe sine însuși, ear în punctul ultim maeștrul *I. Lang* a arătat maximul ce se poate scoate din orgă. Frumos și bine au cîntat și d-na *Dr. Fülöp*, soție de consilier aulic, d-ra *Paleta* și violinistul *O. Novacovic*. Păcat de Dumnezeu că n'a fost barem de treiori mai mult public, dintre atîția nepăsători cîț se plimbau pe stradă, pănec în biserică curgea muzica în forma neperitoare a artel.

Tinerimea din Cacova arangează o *petrecere de vară* Sîmbătă la 16/29 Iulie în localul „Hotel Plugarul” din Cacova. Începutul la 8 1/2 ore seara. Prețul de intrare de persoană 1'60 cor., de familie 4 cor.

La *Bănia* a fost înmormîntat cu mare jale studentul *Bogoievici*, nepotul Prea Cuv. Sale d-nului *Ghenadie Bogoievici* din Budapesta și al părintelui *D. Bogoievici* din Bănia, cărora moartea nemiloasă le-a rezezat mîngăierea de a se bucura de el. Sărmanul răposat a fost un baiat plin de calități, recunoscute și de profesorii săi dela liceul din *Biserica-albă*. Odihniască în pace! Transmitem familiei jalnice sincere condoleanțe. „Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvîntat!”

Joi d. a. au trecut prin Oravița, venind dela adunarea poporală din Bozovici, dd. *Dr. Aurel Vlad*, *Dr. V. Bontescu* și *Cornel Axente*.

Marele proces al Sfîntului Sinod din România s'a sfîrșit cu condamnarea episcopului *Gerasin* din Roman, și cu achitarea mitropolitului primat *Dr. Atanasie Mironescu* care, după ce a fost achitat, și-a dat dimisia din înaltul post.

Mîne seară mare concert în sala teatrului din localitate al vestitului chor rusesc *Slaviansky*.

Cu ocazia încortelării în casele noastre a excursioniștilor din România publicul nostru, fără deosebire de naționalitate, a fost, ca întotdeauna, cît se poate de gentil. La d-na *Dr. Anca* de pildă au fost încortelate 7 persoane. Le mulțumim mult și pe calea aceasta.

La *Rachitova* a fost omorît ajutorul de primar, fără a se putea de urma ucigașilor.

Infricoșatul cutremur de pămînt de pe Șesul cel mare al Ungarei a pricinuit cele mai mari pagube în orașul *Kecskemét*.

Temnița din Gherla va fi închisă, și înlocul ei se va face un institut de corecțiune pentru copii stricați.

Dieta din Norvegia pregătește o lege care obligă pe orce fată care vrea să se mărite să vediască că știe bine coase, spăla și pregăti mîncarea.

Advocatul *Dr. Vasile Meșter* și-a mutat cancelaria advocațială la *Verșef*, strada Casarmei Nr. 8.

La *Körösmező* și *Eperjes* a nins și s'a lăsat un ger în toată forma.

Marî inundații în Moldova și Bucovina.

Asupra adunării de constituire a „Insoțirii țăranilor pentru asigurarea vitelor” vom raporta în numărul viitor.

Un statistician francez zice, că numărul femeilor e atît de covârșitor, încît dacă s'ar însura toți bărbații din Europa, ar mai rămînea încă 7 milioane de fete bătrîne.

Poșta Redacțiunii.

P. S. Satul-nou. La bună revedere!

N-ș T.-Severin. Comunicați-ne și nouă „cita” din ceiace s'ar tipări și acolo la Dv. Salve!

I. R. Blaj. Felicitări!

R. Biserica-albă. La binevoitoarele Dv. rînduri m'am găsit îndemnat a începe lămurirea trebuitoare și încurînd (nu se poate, vedeți, în cu rînd — despărțit!) va urma și o epistolă.

Bibliografie.

La Blaj a ieșit de subt tipar „Icoane din luptele Bisericii”, o carte scrisă, cu receruta competență, de harnicul secretar de redacție la „Unirea” *Ioan Roșiu*, doctorand teol. și bravul colaborator al revistei noastre. Prețul 3 cor. O recomandăm cu căldură publicului nostru cititor.

La Administrația noastră se află de vînzare următoarele cărți:

Dr. Iosif Popovic: Bocetele românești . . . — 80
 ” ” ” Balade populare din Banat 1'80
Gheorghe Jianu: Potpourri 1'—
Dr. I. Fometescu: Creșterea igienică a copiilor — 25
Nicolae Firu: Monografia bisericii ort. rom. din Oradea-mare 1'—

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
 Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **PROGRESUL** în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate.

Reclama e sufletul comerțului. — Prin reclamă la progres!

Farmacia „La Sf. Gheorghe“, Oravița

vias-vis de prăvălia lui R. Goldstein în strada principală.

In farmacia mea, arangeată modern, ce capătă înafară de

tot soiul de medicamente și diferite parfumuri

franceze, engleze, pudră, săpunuri

și alte articole de tot felul afit pentru țerance, cît și pentru damele de elită.

Cu distinsă stimă

ADOLF GROS, apotecar.

„PLUGARUL“
societate pe acții din Cacova

x-30

dă

5—6%

și plătește și darea după depuneră.

Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6—7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asigurează vite și mijlocește cumpărarea de mașini agronomice.

In „Farmacia bătrână“ a lui

Max de Knoblauch,

nou renovată, și ajustată modern, serviciu prompt și culant.

x-7

In prăvălia lui

I. HAMBURGER

(Casa Klein) în Oravița

se capătă

Ciment foarte bun din Beocin

cu preț moderat.

Aviz.

Cu toată cinstea avizez onoratul public rom. din Oravița si jur, că mi-am deschis în Oravița-rom. peste drum de biserica ort. rom. (ceva mai însus) o mare

măgăgie de lemne,

avînd în depozit: totfelul de scînduri, lăteți, grinzii, corni, șindilă și lemne de foc, cu **prețuri absolut solide**, oferind și deplină garanță pentru marfa liferată.

Nădăjduesc că frații mei Români din Valea Carașului mă vor găsi vrednic de încredere.

Cu toată stima

Dimitrie Draghici,

fost magaziner la firma Bibel.

Liber de boale

rămîne oborul, unde se dă vitelor

— Mastin —

singurul și celdintăi leac pentru îngrășare și ocrotire de imbolnăvirii, de Dr. de Trnkóczy. Se capătă la negustor, orî se trimite cu poșta în depozitul fabricii dela Farmacistul **Trnkóczy** în **Laibach, Austria**. 5 pachete Cor. 3.50 franco.

La

Tipografia „Progresul“

=== în Oravița ===

se pot comanda

totfelul de tipărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale

precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efeptuesc:

acții, cupoane, losuri pentru loterii

lucrate toate cu gust.

— Nădăjduim că toți Români de bine ne vor trece pragul. —